

KÜLÖNFÉLÉK.

Az úrvacsorai pohár. A Kálvin-szövetség f. é. január hó 18-án tartott gyűlésében nagy érdeklődés mellett vitatkoztak arról a kérdéstről, hogy vajjon fenntartható-e az a gyakorlat, hogy a hívek egy pohárból vegyék az úrvacsorai bort? A kérdés vitatásánál megszólalt a vallás és a tudomány, a hagyományokhoz ragaszkodó konzervativizmus és a fejlődést ohajtó liberális szellem. A többség eltörlendőnek tartja az egy kehelyből való úrvacsora-vételt.

Bármilyen szépnek s az úrvacsora célját szimbolizáló gyakorlatnak tartjuk az egy pohárból való ivást, mégis azt korunk egészségügyi kívánalmaival nem tudjuk összhangzásba hozni s az a felfogásunk, hogy a prot. egyházak inkább engedjenek a külsőségben, mint hogy a miatt a lényegnek ártsanak s egyeseket a miatt az úrasztalától elidegenítsenek.

Magyarország nemzeti jövedelme. Fellner Frigyes akadémiai székfoglalójában a magyar birodalom jövedelmét 6742 millióra, Ausztriáét 12565 millióra teszi. Ez összegek aránya szerint Magyarországot csupán 34·92⁰/₀ quota illetné az érvényben levő 36·4⁰/₀ kulcs helyett. Ez azt jelenti, hogy Magyarország 1·48⁰/₀-kal járul gazdasági erején felül a közös költségekhez. Ennek megállapítása nagyon fontos különösen most, mikor még nem tudjuk, csak sejtjük, hogy a háború végén minő nagy terhek fognak reánk szakadni. Egy másik megállapítása az, hogy 1901-től kezdve a nemzeti jövedelem nagyobb mértékben növekedett, mint az adó, úgy, hogy 1901-ben a jövedelemnek 35·82⁰/₀-a esett adóra, 1913-ban már csak 29·25⁰/₀-a. „Magyarország közgazdaságában még nagy adóerő lappang“, mondja Fellner. Egy néhány évvel ezelőtt a nemzeti vagyont 45·1 milliárd koronára tette; a 6742 millió jövedelem e vagyon 16⁰/₀-os jövedelmezőségének felel meg; holott pl. Németország 360 milliárd vagyona csak 40 milliárdot, azaz 10⁰/₀-nál csak valamivel többet jövedelmez. Közgazdasági kérdésekkel foglalkozók a magas jövedelmezőségek okát abban látják, hogy Fellner a nemzeti vagyont alacsonyra értékelte. Szende Pál kimutatta, hogy csak a föld értéke körülbelül ugyanannyi, mint amennyit Fellner az *egész* nemzeti vagyonra nézve megállapított.

Tauárok a háborúban. Két év alatt katonai szolgálatra bevonult 1148 tanár. Közülök hősi halált halt 101, eltűnt 14, meghalt 6, hadifogságba esett 123, megsebesült 158, beteg volt 139, mint rokkant szabadságoltatott 11, mint segédszolgálatos szabadságoltatott 107, fogságból kiszabadult vagy megszökött 4, önként jelentkezett katonai szolgálatra 22, kitüntetést kapott

246, akik együttvéve 315 kitüntetést kaptak. Még pedig egy kitüntetést kaptott 190, ketőt 47, hármat 5, négyet 4. A kitüntetések így oszlanak meg: Hadi-éki tményes III. o. vaskorona-rendet kapott 2, hadi-éki tményes III. o. katonai érdemkeresztet 44, ezüst Signum Laudist a vitézségi érem szalagján 14, bronz Signum Laudist a vitézségi érem szalagján 136, koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján 4, arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján 3, koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján 1, hadsereg főparancsnoki elismerést 4, német II. o. vaskeresztet 3, német Krieger Verdienstet 1, arany vitézségi érmet 5, I. o. ezüst vitézségi érmet 34, II. osztályut 43, bronz vitézségi érmet 8, II. o. lelkészi érdemkeresztet a fehér-vörös szalagon 8, a Vöröskereszt II. o. díszjelvényét 5.

Képes levelezőlapok az iskolában. Az iskola mindig hálás talaja volt a különféle jótékony célú gyűjtéseknek. Különösen a háború óta valóban sok mindenféle célra veszik igénybe a tanulók filléreit. Az Országos Anya- és Csecsemővédő-Egyesület az iskolákban indított képes levelezőlapjaival akciót s erről csak azért emlékezünk meg külön, mert a *jövő* Magyarország érdekeit viseli szíven és olyan szerencsés gondolattal kezdi a gyűjtést, hogy tulajdonképpen nem kér, hanem ad. Művészi képeslevelezőlapokat hoz forgalomba, melyeket művészek és nevelők válogatnak ki s magyar ipar állít elő. Minden tanulónak több levelezőlapra van szüksége. Most már csak arról van szó, hogy ezt a szükségletét ne a boltok, a kereskedések útján szerezzék be, hanem annál, aki az Egyesület levelezőlapjait árusítja. Történelmi, irodalmi tárgyú, szép kivitelű képeket kap, melyen esztétikai ízlését is fejlesztheti s mellékesen nyomorban tengődő magyar anyákat támogathat a gyermek születése előtt és után.

Dóczi Imre ünneplése. Nem egyházunk kötelékébe tartozik. De a magyar közoktatásügy buzgó szolgálatában eltöltött negyven év fordulója kedves alkalom nekünk, megemlékezni azokról az értékes szolgálatokról, melyek az ő széles körben tisztelt és érdemes nevéhez fűződnek. Kezdetben mint tanár, később mint igazgató és középiskolai felügyelő működött a magyar kultúra barázdáiban a tiszántúli ref. egyházkerület kebelében. Klasszikus műveltségét a keresztény világnézet szelleme hatja át s egy hatásokban gazdag élet fénye és áldása sugározza be. Ez eredményekben gazdag pálya előtt hajtotta meg lobogóját bensőséges házi ünnepély keretében a debreceni tanári kör és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése, melynek ékes szavú püspöke a tanítvány hálájától és szeretetétől áthatott beszédben üdvözölte a jubilánst. Ilyen emberekre volna szüksége a magyar közéletnek, a magyar kulturának, akik nem csillogni, nem szerepelni kívánnak, hanem csöndben, zajtalanul, de áldásosan működni, hatni és alkotni.

Tisztelettel és őszinte elismeréssel köszöntjük s éveihez még számos évet kívánunk.

Az 1848. évi XX. t. cikkben alapuló igények megállapítása céljából a reformátusok konventje a következő alapelveket állapította meg:

1. 5000 lélekszámon felül minden megkezdett 5000 lélek után egy templom és egy lelkészi állás veendő fel.

2. A segédlelkészek száma a rendes lelkészek számának $\frac{1}{6}$ -ében állapítandó meg.

3. Lelkészek és vallástanító lelkészek fizetésére az állami középiskolai tanárok fizetése veendő fel. Segédlelkészek fizetésére 2000 kor. és 500 kor. lakpénz szükséges.

4. Az elemi népiskolák szükséglete *ott is beállítandó, ahol állami vagy községi iskola van*, de a ref. tankötelesek száma akkora, hogy egy tanerőt igényelhetnek.

5. Minden megkezdett 50 gyermek után egy tanító számítandó.

6. A templom értéke ott, ahol 500 lélek van 90000, 1000 léleknél 160,000, 2000 léleknél 280,000, 3000 léleknél 320,000, 4000 léleknél 480,000 koronában veendő fel. Az évi szükségletbe ezen összegek 400 évre kiszámított annuitása állíttatik be.

7. A most meglévő templomok közül a falusiak 40,000, a városi jellegű községek templomai 200,000 kor. értékkel veendő fel, 100 illetőleg 200 éves annuitással.

8. Minden megkezdett 50 tanköteles után egy tanterem 5000 kor. értékben 100 évre számított annuitással.

9. A most meglévő iskolák 2500, illetve a városiak 5000 korona értékkel veendő fel 50 éves annuitással.

10. Egyéb iskolák teljes tanári karral állami mérték szerint veendő fel. Főgimnáziumi épület 300,000 egyéb, 200,000 kor. értékben 150 éves annuitással vétetik.

11. Önálló kántorok javadalma 2000 kor. fizetés és 500 kor. lakáspénz a nem önállóké 240 kor.

12. Minden megkezdett 100 óvodaköteles után beállítandó egy ovónői állás állami fizetéssel.

13. Az esperesek fizetését 4000 koronában, hivatali helyiség bérét 500 koronában állapították meg.

14. Az egyházmegyei gondnokét 1000 koronában, a jegyzőké, a pénztárnokét, ellenőré, levéltárnokét 1000—1000 koronában.

15. A püspöknek 24,000 kor. fizetés, lakáspénz 6000 kor. Főgondnoknak utiáltalány 4000 kor. Egyházkerületi főjegyzőknek 2000 kor., a jegyzőknek 500 kor.

16. Minden egyházkerület szükségletei közé felvétetik a meglévőkön kívül egy tanító, egy tanítónőképző, egy polg. fiú és leány és egy gimnáziummal kapcsolatos leányiskola. Az egyetemes egyháznál pedig egy polgári tanító és egy tanítónőképző intézet vétetik fel. (Ev. Lap, 1917. 1. sz.)

Koronázási ajándék. Megbízható hírek szerint a király a nemzet koronázási ajándékát, az 50000 aranyat a rokkant katonák javára, a királyné a magát Pro Transsylvania az erdélyi menekültek javára fogja adományozni. Ez az elhatározás beszél magáért, nem szorul dicséretre.

I. Ferencz József király hagyománya. Ujsághírek szólnak arról, hogy a megboldogult király végrendeletében magánvagyonából hatvan milliót hagyott a háború sebesültjei, rokkantjai s az elesettek hátramaradtjainak javára. Leányai és Rudolf néhai trónörökös leánya 20—20 milliót örököltek, 10 millió koronát különböző célokra hagyományozott.

Jubileumi esztendő. A hazai református és ág. hitvallású evangélikus egyházak a folyó jubileumi esztendőt a reformáció 400 éves fordulójának megünneplésére használják. *Kenessey Béla*, az erdélyi ref. egyházkerület püspöke újévi körlevelében a papságot arra hívja fel, hogy az egész esztendő igehirdetése egy helyesen átgondolt, egységes terv szerint történjék s erre nézve igen értékes tanácsokat és utmutatást ad. Úgy látszik, hogy — igen helyesen — nem külső ünneplésekkel, hanem alkotásokkal és a protestans öntudat tervszerű fejlesztésével és ébresztésével akarják megünnepelni az évfordulót, hirdetvén a lelkiismereti szabadságot, melyet a reformáció adott vissza a világnak.

Főiskolai hallgatók. Az 1916—17. tanév első felében a budapesti tudományegyetemen beiratkozott hallgatók száma 3950. A múlt tanév első felében 3889, növekedés 61. A kolozsvári egyetemen 420, apadás 283, a debreceni egyetemen 257, apadás 33, a pozsonyi egyetemen 151, növekedés 4. A műegyetemen 740, apadás 253, a jogakadémiákon 727, növekedés 84. Fel-tűnő a kolozsvári egyetem népességének a csökkenése.

A miniszterelnök Erdély felépítéséről. Az újévi tisztelgések alkalmával gróf Tisza István nyilatkozott a háborus helyzetről s az oláh betöréssel kapcsolatban a következőket mondotta:

— De van egy másik vád is a román támadással kapcsolatban: az, hogy miért nem kezdtük meg korábban az evakuálást. Megvallom, ez is sok álmatlan éjszakát okozott nekem. De az evakuálásnak megkezdése, mikor mindenki tudta, hogy védtelenül áll a román határ, rettenetes pánikot, gazdasági pusztulást okozott volna és egyenesen hívó szózat lett volna a román árulóknak. Várnunk kellett, míg Románia elkészül. Tudtuk, hogy Románia nincsen készen és ha az orosz harctéren fentartjuk az egyensúlyt, ki tudjuk verni Erdélyből a románokat. A támadás időpontjában tévedtünk és Erdély keleti és déli határterülete ellenséges kézre került — de ennek eredménye az a helyzet, amelyben Románia ma van. Túlerővel vívott gigászi harcban Magyarországnak ezt a határterületét átmenetileg nem tudtuk megvédeni, *de fel fogjuk építeni azt, amit ellenségeink szétdúltak, jobb, szebb életet teremtünk ott, mint volt.* Azt hiszem, hogy mindazért, ami ott történt — pedig higgyétek el, hogy, ami abban fájdalmas, az nem fájhat jobban senkinek, mint ahogyan a mi lelkünk fáj — felemelt fővel vállalhatjuk a felelősséget.

Örömmel és megnyugvással vesszük ezt a hírt. A miniszterelnök kijelentése mindenestre megnyugtat aziránt, hogy a kormány is gondozása

alá veszi a székelységnek ezt a háború-ütötte nagy sebét s a társadalom fölajdulása után maga is érzi, hogy mivel tartozik annak a székelységnek, mely régi híréhez méltóan vérzett hazánk létéért és épségeért.

Gyászhirek. Folyóiratunk egyik szerkesztőjét súlyos csapás érte. Hosszú szenvedés után meghalt *Ilonka* leánya 18 éves korában mult évi dec. hó 19-én. Szelid, anyagi jóságú, finom és érzékeny lelkű gyermek volt, maga a megtestesült jóság és szelidség, aki szerető szüleit és testvéreit életében csupán egyetlen egyszer búsította és szomorította meg, mikor az élet tavaszán itthagya őket. Vigasztalást és enyhületet kívánunk a bánatos szülőknél, kiknek a kegyetlen sors csak megmutatta gyermekök lelke szépségét és jóságát és azután elvette tőlük, hogy örökre fájó tövist hagyjon szívökben. — *Pap Mózes* székelykeresztúri főgimnáziumunk igazgatója és neje a gyászszos menekülés óta már harmadik gyermeküket veszítik el. A fájdalomtól sújtott szülők szíve elszorúl a nagy csapás alatt és bizó lélekkel fordulnak s velők mi is az Istenhez, hogy tőle hitet és erős lelket kérjenek és kérjünk a rettenetes csapások elviselésére. Mi magunk is bánatos lélekkel osztozunk nagy fájdalomukban. — *Özv. Kiss Mózesné, szül. Árkosy Rozália*, pipei nyug. unitárius lelkészné életének 87., özvegységének 33. évében Bányabükkön jan. hó 11-én csendesesen elhunyt. Özvegységének hosszú idejét gyermekei és kedvesei szeretete tette elviselhetővé. — *Özv. Kovács Elekné, szül. Havadi Osváth Erzsébet* életének 58., özvegységének 6. évében jan. 15-én rövid szenvedés után Kolozsvárt népes családja és gyermekei fájdalmára elhunyt. Övéiért élt és küzdött s a halál kiragadta, mielőtt gyermekeit mind szárnyukra bocsáthatta volna. — *Székely Zsigmond* kálnoki unitárius lelkész életének 62. évében jan. 25-én meghalt. Egyházközségének hűséges, általános tiszteletben és szeretben álló lelki pásztora, egyenes jellemű, kötelességtudó, nemes gondolkodású ember. Csak nem rég is megható történeteket hallottunk arról, hogy gondozta az oláh betörés alatt nemcsak saját eklézsiáját és híveit, hanem a szomszédos egyházközségeket is. És ime, mikor együtt örvendhetne igazi pásztori munkája után a visszatértekkel, szíve kihült és ajka elnémult. Az igaz emlékezete áldott.

